

Romersk-katolsk og evangelisk-luthersk kristendomsoppfatning

– *noen skillelinjer*

Av Egil Sjaastad

De siste tiårene har det skjedd en markant endring i norske kristnes forhold til Den romersk-katolske kirke. Åpenheten er blitt betydelig større.

Innen de offisielle, mer bredkirkelige, kretser i Den norske kirke er det ofte særlig stor begeistring knyttet til økumeniske framstøt og besøk fra pavekirken. Men ikke mange fra disse kretser går over til (konverterer til) den romersk-katolske kirke. De er tydeligvis fascinert *på tross av* de “gammeldagse” etiske standpunkter som Romerkirken representerer. De vil jo ikke identifiseres med denne konservatismen.

De som konverterer, kommer oftest fra mer konservative miljøer. De begrunner konverteringen med at de ikke lenger føler seg hjemme innen Den norske kirke. For noen av dem skjer konverteringen *på grunn av* Romerkirkens etiske holdninger og fasthet. Fastheten appellerer til dem i en oppløsningstid. For andre synes også dragingen fra det mysteriøse å ha gjort sin virkning. Likesom Sigrid Undset i sin tid har flere framstående intellektuelle konvertert– såpass ulike personer som Hans Fredrik Dahl og Nina Karin Monsen.

Pavens person har også betydd en del for åpenheten – for så vidt i alle leire. De siste to pavene (før pave Frans) har vunnet stor respekt – hver på sin måte. Benedikt den 16. er en dyktig bibelforsker. Jeg har selv i Fast Grunn omtalt en av hans bøker om evangelienes Jesus med anerkjennelse.

Når vi nå skal peke på noen skillelinjer mellom romersk-katolsk og evangelisk-luthersk kristendomsoppfatning, må vi gå til selve læregrunnlaget. I perioder av kirkehistorien hvor lærespørsmål ikke har stått høyt i kurs, har argumenter basert på lære ikke alltid hatt vesentlig gjennomslag. I opplysningstiden (siste halvdel av 17-hundretallet) kunne katolske og lutherske prester f.eks. i Tyskland noen steder preke i hverandres kirker uten problemer.

Hvorfor? Fordi det hadde skjedd en reell læremessig tilnærming?

Nei. Men fordi de på begge hold var preget av toneangivende trender i samtiden. De store tema fra reformasjonstiden var ikke interessante og viktige lenger. Rasjonalistiske strømdrag dominerte.

La meg aller først få si: Jeg vil gjerne berømme Romerkirken for dens fasthet i abort- og homofilisaken. På noen av disse områdene går skillelinjen mellom Romerkirken og tradisjonelle lutheranere *på den ene siden*, liberale protestantiske kristne, lutheranere inkludert, *på den andre siden*.

Det finnes brytninger på disse områdene også innad i Romerkirken. Men der har de liberale ikke fått samme gjennomslag når det gjelder samlivsetikken og respekten for menneskeverdet til barnet i mors liv.

Men mitt utgangspunkt er likevel at forskjeller luthersk/katolsk i selve læregrunnlaget er vesentlige, og at disse fortsatt setter skille. Dette mener også Romerkirken – på tross av at de kunne være med og utarbeide et etter manges mening utydelig dokument om rettfærdiggjørelseslæren der en ble enige om ikke å fordømme hverandre (Felleserklæringen om rettfærdiggjørelsen av 1999).

La meg prøve å løfte fram noen av de vesentligste skillelinjene:

1 Forholdet til Skriften

For reformatorene sto det fast som en selvsagt forutsetning at *Skriften alene* er kirkens fundament. Konkordieformelen (CF) fra generasjonen etter Luther uttrykker det slik:

“Vi tror, lærer og bekjenner at den *eneste* regel og rettesnor som all lære og alle lærere skal prøves og dømmes etter, er de profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle og Det nye testamente ... “

Dette presiseres så videre. Verken gamle eller nye skrifter skal ha denne status, for “... alle læresetninger skal og må prøves og bedømmes etter” Den hellige skrift som *eneste* dommer.

Dette forutsetter for det ene en bevissthet om at Bibelen er Guds ord. Men *det* forutsatte jo også pavekirken! Ja, de har så sent som i 2005 i et kompendium til katekismen sagt følgende:

“Hvorfor lærer Den hellige skrift sannheten?

Fordi Gud selv er dens opphav: Den hellige skrift blir derfor betegnet som inspirert, og lærer uten feiltagelse de sannheter som er nødvendige for vår frelse. Den Hellige Ånd inspirerte nemlig de menneskelige forfattere, som så skrev det Han ønsket å lære oss.” (Se *Kompendiet* av 2005 til *Den Katolske Kirkes Katekisme* av 1992, spm. 18, heretter anføres bare nummer på spm.)

Men da er vel saken klar?

Nei. Poenget med Konkordieformelens innledning er nemlig knyttet til et enkelt begrep: *Eneste*. “Eneste regel og rettesnor” “Eneste dommer”. Og der er den avgjørende skillelinjen innen skriftsynet. Den romersk-katolske kirke taler om en trosarv gitt i *to* kilder, ikke bare i Skriften.

“Den apostoliske tradisjon forkommer på to måter: gjennom den levende overlevering av Guds ord (også enkelt kalt *Tradisjonen*), **og** gjennom den hellige skrift som er den samme forkynnelse av frelsen i skriftlig form.

Til hvem ble trosarven betrodd?

Apostlene har betrodd trosarven til hele Kirken. Takket være sin overnaturlige trosans, støttet av den Hellige Ånd og ledet av Kirkens læreembete, slutter aldri Guds folk å ta til seg, forstå og anvende bedre i livet, den guddommelige Åpenbaring” (13 og 15).

Dette er gammel romersk-katolsk kirkelære som Benedikt den 16. med rette ga sin tilslutning til og ønsket å presisere i egenskap av pave – som bærer av “Kirkens læreembete”. Ærlig nok, i og for seg, men skillelinjen blir tydelig. Og her ligger årsaken til at Romerkirken ikke nødvendigvis trenger å begrunne sine lærestandpunkt i Skriften.

Tradisjonen er tilstrekkelig, for Skriften og tradisjonen skal æres mottas og æres “med samme fromhetens hengivenhet og ærefrykt” (utdypes hos Molland s. 85).

Det kommer vi tilbake til.

2 Rettferdigjørelsen

Luther sa at “rettferdigjørelsen er den artikkel som kirken står og faller med”. Luthers og Melanchthons utgangspunkt var – tross noe ulik måte å formulere seg på – at en her sto ved en avgjørende skillelinje. Forskjellen i rettferdigjørelseslæren angår selve spørsmålet om frelsesvisshet. I Den augsburgske bekjennelse, heretter kalt CA (Confessio Augustana), skrev Melanchthon:

“Like ens lærer de (altså de lutherske) at menneskene ikke kan bli rettferdiggjort overfor Gud ved egne krefter, fortjenester eller gjerninger, men at de blir rettferdiggjort uten vederlag for Kristi skyld ved troen, når de tror at de blir tatt til nåde og at syndene blir forlatt for Kristi skyld, han som ved sin død har gjort fyldest for våre synder. Denne tro tilregner Gud som rettferdighet for seg, Rom 3 og 4” (Art. IV Om rettferdigjørelsen).

Dette tok Romerkirken uttrykkelig og skriftlig avstand fra meget sterkt på 1540-tallet (Trientkonsilet). Formuleringene derfra blir nå ikke alltid like frimodig gjentatt, men skillelinjen er likevel tydelig. Rettferdigjørelsen er *ikke* det vi på luthersk mark har lært av Brorson å synge om på denne måten:

“Gud for alle riker
dømmer selv og sier:
Denne han er fri!”

Les nøye hva Romerkirken sier:

“Rettferdigjørelsen er Guds kjærlighets mest fortreffelige verk. Den er Guds barmhjertige og frie handling, som utsletter våre synder og gjør oss rettferdige og hellige i hele vårt vesen. Dette skjer ved den Hellige Ånds nåde, som gjennom Kristi lidelse ble oss fortjent, og som i dåpen blir skjenket oss. Med rettferdigjørelsen begynner menneskets frie svar; det vil si troen på Kristus og samarbeidet med den Hellige Ånds nåde” (422).

Merk uttrykket “gjør oss rettferdige og hellige i hele vårt vesen”. Rettferdigjørelsen tenkes som *en prosess*. De kan operere med begrepet rettferdigjørelse som uttrykk for begynnelsen av troslivet, men siden rettferdigjørelse er “å gjøres rettferdig” blir målet først nådd i saligheten etter skjærsilden (mer om det senere).

I lutherdommen mener en derimot at apostlenes rettferdigjørelseslære er forensisk, en domshandling hos Gud. Gud erklærer synderen rettferdig, han feller selv denne dommen i himmelen, nå. Dette står fast selv om jeg fortsatt – etter mitt gamle menneske – er en synder og *som sådan* “av samme art” (Luther) som ikke-kristne. Rettferdigjørelsen er etter luthersk lære en *tilregning* av Kristus og hans forsoning. Den setter meg inn i nådestanden og gjør at jeg kan si: Jeg er “samtidig rettferdig og synder”, “simul justus et peccator”. Dette

skjer ved tro alene på grunnlag av Kristus alene. Det er ingen prosess, men en fullkommen virkelighet å leve i. Og den er den samme for et nydøpt barn som for en troende olding.

I katolsk teologi og forkynnelse blandes rettfærdiggjørelse og helliggjørelse sammen, og menneskets egeninnsats klinger med, slik at en fortsatt kan bruke betegnelsen "frelst ved tro og gjerninger".

Dette har igjen sammenheng med synet på nåden. For oss lutherske er nåden i frelsesspørsmålet Guds barmhjertige sinnelag for Kristi skyld, Guds "favor". Det katolske katekismekompendiet fra 2005 sier derimot: Nåden

"blir kalt den *vedvarende, helliggjørende* eller *guddommeliggjørende* nåde, fordi den helliggjør og guddommeliggjør oss" (423).

Bak formuleringene ligger den gamle tanken om at nåden inngytes, den er som en medisin som kommer inn og gjør meg mer og mer rettfærdig for Gud. I et klart luthersk miljø er vi vant til andre toner:

"Ren og rettfærdig himmelen verdig
er jeg i verdens frelser alt nå"!

Her må det forresten også understrekes her at det er en forskjell i forståelsen av arvesynden. Romerkirken har ment at arvesynden er en "privatio" – en *mangel* på opprinnelig rettfærdighet. (Dette har det riktignok innad i Romerkirken flere ganger har vært debatt om.)

Luther og reformatorene derimot talte (med Augustin) om syndefordervet, som er mer enn en mangel. Arvesynden er "concupiscentia" – *ond lyst* som preger hele oss – og aller sterkest åndskreftene våre.

"Like ens lærer de at alle mennesker som er forplantet på naturlig vis, etter Adams fall blir født med synd, det vil si uten frykt for Gud, uten tillit til Gud og med begjær, og at denne arvelige sykdom og brist virkelig er synd, som fordømmer og også nå fører med seg den evige død for dem som ikke blir gjenfødt ved dåpen og Den Hellige Ånd" (CA II).

I den gamle syndsbejennelsen sa vi: "... har krenket deg med tanker ord og gjerninger, og kjenner *den onde lyst* i mitt hjerte". Dette har lutherdommen betont sterkt nettopp for å komme dem i møte som sliter med anfektelsen over sin egen fortsatte syndighet. Og vi har gjort det på bakgrunn av f.eks. Rom 7: "I meg, det er i mitt kjød, bor intet godt".

Her blir det naturligvis også en forskjell i selve forkynnelsen. Etter luthersk oppfatning skal en sunn forkynnelse skjelne mellom lov og evangelium.

Loven avslører meg som fortapt i meg selv.

Evangeliet handler om Guds barmhjertighet som kommer synderen i møte for Kristi skyld! I denne forstand *krever* evangeliet *aldri* noe av meg, det bare forkynner og gir Kristus. En god lutheraner i Frikirken skrev:

"Ser du deg svart og urein, kjenner på syndig trå,
dømd av ditt eige hjarta: Kjære på Jesus sjå!
Nåde han deg forkynner, blodet hans rann for deg

då han for dine synder vandra den tunge veg.
Jesu, Jesus, alt det du treng for himmel og jord
er gøymt i det eine ord.” (Engeseth)

Dermed blir det også en annen måte å forkynne om og til helliggjørelse. En skjelner mellom rettferdiggjørelsen, som alltid vil være “totus” – full og hel, og helliggjørelsen, som i dette liv alltid vil være partiell - “delvis”.

3 Eukaristien

Nattverden kalles i Romerkirken gjerne eukaristien. Og lutheranere vil fort merke seg at de omtaler eukaristien *med offerspråk*. “Eucharistiens offer” heter det.

Eukaristien er etter katolsk syn både et sacrificium (et offer til Gud) og sakrament (Guds gave til oss). Gjennom substans-forvandling blir elementene brød og vin reelt til Jesu legeme og blod. Presten skal i messen daglig bære Kristus fram for Gud. Ved visse anledninger blir den hellige hostie, de innviede elementer – som er Kristus selv, båret rundt i prosesjon og tilbedt.

Etter luthersk oppfatning er nattverden utelukkende en gave *fra* Gud, ikke noe vi gir *til* Ham. Luther ble mer og mer rystet over tanken på at de katolske prestene er ordinert for å ofre Kristus ublodig og bære ham fram for Gud på menighetens vegne. Nei, mente Luther, *innstiftelses-ordene* er sakramentets tolk. Der sier Jesus at hans sanne legeme og blod blir gitt “for dere”. Og hva skal vi gjøre i nattverden? Ofre ham ublodig overfor Gud? Nei: “Ta og et! ... Drikk alle derav”! Det er Gud selv som gir oss del i virkningen av det fullkomne offer Jesus brakte *en gang for alle*.

Benedikt den 16. skrev derimot i kompendiet:

“Korsofferet og eukaristiens offer er *ett og samme offer*. Offergaven og den ofrende er de samme. Bare måten offeret skjer på, er forskjellig: blodig på korset, ublodig i eukaristien” (280).

De lutherske reformatorene tok skarp avstand fra dette og betraktet sakramentet utelukkende som Guds gave til oss. At vi ved nattverden også kan og bør gi oss selv hen som et takoffer, det var det ingen uenighet om. Men det hører ikke til selve nattverdens innhold i og for seg. Og der dreier det seg ikke om noe sonoffer. Luther selv unngikk offerspråk i sin nattverdliturgi, trolig for å unngå forvirring om hva nattverden egentlig er. Men at Jesus er *legemlig til stede* når vi spiser og drikker (“in usu”) det understreket han sterkt imot Zwingli. I CA heter det:

“Om Herrens nattverd lærer de at Kristi legeme og blod *i sannhet er til stede* og blir utdelt til dem som er med og eter i Herrens nattverd” (CA10).

Og i Lille katekisme, også er forpliktende bekjennelsesskrift, skrev han selv:

“3. *Hva får vi i nattverden?* Det ser vi av disse ordene: “Det gis for dere” og “det utgytes for dere til syndenes forlatelse”. Med disse ordene *får vi* i sakramentet syndenes forlatelse, liv og salighet. For der hvor syndenes forlatelse er, der er også liv og salighet.

5. *Hvordan bruker vi nattverden rett?* Vi går til alters med det rette sinn når vi tror disse ordene: "Dette gis for dere" og "det utgytes for dere til syndenes forlatelse". Disse ordene krever hjerter som tror.

4 Embetsforståelsen, Kirkens læreembete og kirkeforståelsen

Dermed har vi indirekte berørt en av de store forskjellene i embetsforståelsen. Katolske prester er offerprester. De motsvarer Leviprestene i GT. Offeret de bærer fram, ublodig, er Kristi Golgataoffer.

Lutherske prester er menighetshyrder, og hovedsaken er å forkynne Ordet og forvalte sakramentene. Lutherkirken er en Ordets kirke. Innad i lutherdommen er det riktignok stor diskusjon om presteembetet, men at presten er offerprest, er uansett i strid med bekjennelsen.

Også den katolske forståelsen av *bispe*embetet har forestillinger som reformatorene avviste. Romerkirken opererer bl.a. med en apostolisk suksesjon, det vil si tanken om en ubrutt rekke av håndspåleggelse/innvielse gjennom historien fra apostlene av. Denne suksesjon gir bispeembetet dets autoritet. Slik må en forstå det:

“Den apostoliske suksesjon er overdragelsen av apostlenes sendelse og fullmakt til deres etterfølgere, biskopene, gjennom ordinasjonens sakrament. Takket være denne overdragelsen forblir Kirken i et tros- og livsfellesskap med sitt opphav, mens den gjennom århundrene retter hele sitt apostolat mot å utbre Kristi rike på jorden” (176).

Dette er både eksegetisk og historisk uholdbart. Wisløff understreket flere ganger at CAs omtale av biskoper ikke innebærer at biskoper er et “*must*” i en kirke. Og den apostoliske suksesjon om en ubrutt innvielsesrekke er meget vanskelig å forsvare rent historisk

Paven regnes som Peters etterfølger i Roma, men for hele kirken og i en direkte (innvielses-)linje fra Peter som fikk “nøkklene”. Om det innen Romerkirken har vært store brytninger om maktforholdet mellom biskopene og paven, tenkte mange etter 1870 – med dogmet om pavens ufeilbarhet *ex cathedra* – at nå var pavens tydelige overhøyhet over hele kirken uttrykt klart. Men problemstillingen er der fortsatt, for biskopene regnes jo som apostlenes etterfølgere. I Kompendiet avspeiles kirke- og embetstenkningen slik:

“Kristi ene Kirke, som samfunn grunnlagt og ordnet i verden, eksisterer konkret i (subsistit in) Den Katolske Kirke, ledet av Peters etterfølger og biskopene i kommunion med ham. Bare gjennom den kan en motta hele fylden av frelsens midler, for Herren har betrodd alle Den nye pakts goder alene til apostelkollegiet med Peter som hode” (162).

Guds kirke på jorden er egentlig pavekirken, det er der hele fylden finnes.

Luther personlig mente at paven var Antikrist. Han fikk et mer og mer negativt syn på paven etter hvert. Han mente til og med at de burde ha skrevet akkurat det i CA! Da skulle det ha blitt rabalder i Augsburg. Det var jo i utgangspunktet meget spente forhold både kirkelig og politisk. Melanchthon mente for øvrig *ikke* at paven var Antikrist..

Den lutherske kirke har vært kjent som det allmenne prestedømmes kirke. Alle døpte og sant troende er innviet til prester, dvs. til å tilbe, å ofre seg i gode gjerninger og å vitne om evangeliet. Menighetshyrder skal en ha, men disse kalles av menigheten til en gjerning hvis enkeltheter *i prinsippet* tilligger enhver kristen. Dette er et poeng som først for alvor igjen ble betont i pietismen.

5 Jomfru Maria, helgener, skjærsild mm

Jeg var i Bolivia før jul. Der spiller jomfru Maria en stor rolle i fromhetslivet. Men dette er ikke et særegent latinamerikansk eller polsk fenomen. Selve *kirkelæren* legger an til en Mariadyrkelse. Som lutheranere forholder vi oss til at Jesus ble unnfanget uten manns medvirkning i hennes morsliv ved at “den høyestes kraft” overskygget henne. Og hun viste lydighet mot sitt store kall.

I katolsk tradisjon spiller Maria enn helt annen dominerende rolle. Og her kommer vi tilbake til prinsippet om Skrift og tradisjon som kilde for teologien. For flere lærepunkter med vidtrekkende betydning er knyttet til jomfru Maria – *uten grunnlag i Skriften*.

De taler om Marias «ubesmittede unnfangelse»:

“Gud har ved sin nåde fra evighet av utvalgt Maria til å bli sin Sønnns Mor. For å kunne oppfylle denne sendelsen, ble hun *ubesmattet unnfanget*. Det betyr at Maria, gjennom Guds nåde og med henblikk på Jesu Kristi fortjenester, helt fra sin unnfangelse er blitt bevart for arvesynden” (96).

Til begrunnelsen for hennes medvirkning i den guddommelige frelsesplan hører det enda mer til, leser vi:

“Hvordan medvirker Maria i den guddommelige frelsesplanen? Ved Guds nåde er Maria forblitt ren for enhver personlig synd livet igjennom. Hun er «full av nåde» (Luk 1, 28), den «Allhellige» (Panagia) (97).

“Hvilket verk fullbyrder Ånden i Maria? ... Den Hellige Ånd “gjorde henne til ‘den hele Kristi’ Mor, det vil si til Jesu, hodets, Mor og Mor til Kirken, hans legeme. På pinsedagen var Maria til stede blant De tolv da Ånden, ved å manifestere Kirken, lot ‘de siste tider’ bryte frem” (142).

Så spør de i hvilken mening Maria er «alltid jomfru», og viser til Augustin:

“I den mening at hun ‘forble jomfru da hun unnfanget sin Sønn, jomfru da hun fødte Ham, jomfru da hun bar Ham, jomfru da hun ammet Ham, jomfru for alltid’ (St. Augustin). Når det i evangeliene er tale om ‘Jesu brødre og søstre’, dreier det seg derfor om en vanlig uttrykksform for Jesu nære slektninger i Den hellige skrift” (99).

Maria var altså hele livet “virgo intakta” – intakt som jomfru.

Hennes åndelige moderlighet er universell, heter det.

“Lydig ved Jesu Kristi side, den nye Adam, er Jomfruen den nye Eva, de levendes sanne Mor. Ved deres fødsel og oppdragelse medvirker hun med moderlig kjærlighet innenfor nådens ordning. Som Jomfru og Mor er hun bildet på og den fullkomne virkeliggjørelse av Kirken” (100).

Maria er *kirkens mor* og som den nye Eva *de levendes sanne mor*. Bibelhenvisninger for alt dette finnes ikke og er heller ikke nødvendig da dette er apostolisk tradisjon. I 1854 ble Marias *ubesmittede unnfangelse* dogme, i 1950 ble hennes *legemlige opptagelse* til himmelen dogmatisert. Ikke merkelig at disse forestillingene har gått og går parallelt med oppfordringer om å be *til og sammen med* Maria:

“På grunn av hennes enestående samarbeid med den Hellige Ånds gjerning, er Kirken glad i å be til Maria og sammen med Maria, den fullkomne bederske. Med henne opphøyer og påkaller den Herren. Maria viser oss veien: hennes Sønn, den eneste mellommann.

Hvordan ber Kirken til Maria?

Fremfor alt gjennom bønnen *Hill deg, Maria*. I den ber Kirken om Jomfruens forbønn” (562 og 563).

Alt dette grunner seg på meget gamle religiøse forestillinger. Jeg har noen ganger følt at disse utenom-bibelske forestillingene har gjort oss *for* forsiktige med å vise glede over jomfru Marias rolle. På Maria budskapsdag fikk jeg for min del mulighet til å påpeke hva Skriften sier på dette punkt og faktisk glede meg over hennes rolle!

Om helgenene heter det:

“Vi ber dem også om å tre inn for oss og for hele verden hos den Hellige Treenighet. Deres forbønn er deres høyeste tjeneste for Guds plan” (564).

Heller ikke dette kan forsvares i en kirke som lar *Skriften* være *eneste* regel og rettesnor.

Men at alt dette har hatt *enorm* betydning for katolsk folkereligiøsitet, er lett å påvise. Ikke for ingenting kalles Maria “med-forlørserske” med Kristus.

Til slutt noen ord om skjærsilden. Den er et renselsessted, et purgatorium, for avdøde troende som ikke har fått gjort opp for alle daglige synder. Katekismekompendiet sier det slik:

“Hva er purgatoriet (skjærsilden)?

Purgatoriet er tilstanden til dem som dør i Guds vennskap, forsikret om sin evige frelse, men fremdeles behøver en renselse for å kunne tre inn i den himmelske salighet” (210).

Begrunnelsen søkes av og til i de underlige ordene i 1 Kor 3:15: “Dersom det brenner opp, må han lide tapet. Selv skal han bli frelst, men bare som gjennom ild.” Katolske eksegeter vil måtte ha problemer med denne tolkningen!

Men igjen: Skjærsilden er en del av kirkens tradisjon, derfor er den ikke avhengig av noe udiskutabelt skriftgrunnlag. Læren om skjærsilden viser for øvrig klart forskjellen til en evangelisk rettferdiggjørelseslære er. De mener det er behov for en *fortsatt renselse* etter døden for mange av dem som dør i troen på Jesus. Å være en troende er *ikke* å være ikledd Kristus og dermed være “ren og rettferdig himmelen verdig” – *fullt ut – her og nå* slik vi understreker.

Både messeofferet og troendes forbønn kan hjelpe til slik at oppholdet i skjærsilden blir kortere.

De skillelinjene jeg her har dratt opp, står i sammenheng med andre lærepunkter og gjør at det også *på de punktene* blir ulike betoningar og til dels tydelige forskjeller, f.eks. i forståelsen av skriftemålet. Det får vi ikke tid til å gå inn på. Men la meg til slutt understreke: Det finnes læreavvik blant folk *som kaller seg lutheranere* som er minst like langt fra en evangelisk-luthersk posisjon som katolsk kirkelære, f.eks. forsvaret for homofilt samliv. Det er dypt smertefullt. Homofilidebatten avspeiler mye mer enn uenighet om etikk. Den dreier seg om de aller mest sentrale dogmatiske spørsmål som både har med skapelsen og frelsen å gjøre.

Men, kjære venner, det endrer ikke på min overbevisning om at jeg fortsatt vil tilhøre en luthersk kontekst. Jeg tror den lutherske bekjennelse både i sin grunnholdning til Skriften og i sin utdyping av troens hovedpunkter fanger inn Skriftens lære på en sterk og sjelesørgerisk måte.

Kilder henvist til:

- Kompendiet av 2005 – et kompendium til Den Katolske Kirkes Katekisme av 1992 utarbeidet av en kardinalkommisjon med Ratzinger som leder og utgitt etter at han ble Benedikt den 16.
- CA – den augsburgske bekjennelse av 1530.
- Lille katekisme
- Diverse sangtekster
- Mollands konfesjonskunnskap